Пьотра Прости (Ільдефонс Бобич)

Малюнки

Перекладач: Микита Шаповал

Джерело: Українська хата, 1909, № 7/8, с. 374-375.

Я чув, як мій брат-білорус співав свої пісні.

Боже! Скільки муки і стогону в його голосі, скільки скарги страшної в цій пісні, що виходила з його грудей і сумно та нудно лилася по-над полем, гучно озивалась луною і підносилась вище та вище, аж до блакитного спокійного неба!

За серце схоплювала ця пісня — пісня мужика-невольника.

Задзвеніли в душі всі струни, з грудей вихопився зойк, а в очах затремтіли сльози...

Бідний, бездольний народ; слізьми і потом скроплена земелька!

* * *

Ось хутір, де живуть мої брати.

Благенькі хатки притулилися одна до одної; поруч стоять хлівці та повітки; де-не-де вглядиш садок. Тільки рябина, що плаче червоними слізьми, та кучерява березка, та сосонка споконвіку дивляться на твою, білорусе, недолю...

Яка сумна!..

А навколо розгорнулось широке поле. Мов комашня, висипались туди мужички і, зігнувшися над тяжкими ралами, оруть суху земельку. Тут вся їх надія, все багацтво, все щастя...

* * *

В убогій, курній хатині, наприкінці хутору, горить лучина, заткнута в стіні. На рипучій жердці висить колиска, а в ній лежить голодне дитинча. Над ним, зігнувшися, стоїть мати і співає пісню — нудну, смутну пісню; а в тій пісні стільки жалю та муки, стільки невиплаканих сліз, що самому заноситься плакати разом з нею і гукать на увесь світ: "Ратуйте! Підмоги!"...

А там, в кутку, на лаві щось ворушиться під кожухом. Це хворий мужик — хазяїн, хоче підвестись, щоб напитись води — і не може. Сили покинули його: тяжка, надсильна праця підточила його здоров'я, і ось він лежить, бідолаха, звісивши мозолясту руку, і засмаглими губами шепоче: "Пити!", а потім довго-довго кашляє... Видно, що вже останні дні свої доживає мужик. Це — кінець бідолашного життя...

* * *

Ось кладовище, де лежать кістки дідів та батьків наших.

Де кілька сосон, лип та березок, з півсотні трухлих хрестів — і все.

Як тихо, як сумно.

Ніщо не порушає вічного сну небіжчиків, їхнього одпочинку після тяжкого, бездольного життя. Тільки часом закричить сова, що звила собі тут гніздо в дуплі старої липи, закаркає ворона, закує-заголосе зозуленька над мужицькою долею... Озвуться до їх своїм шумом сосонка та берези — і знов усе стихне, засне.

* * *

От який ти, мій рідний краю!

Смутком віє од твоїх хуторів, од лісів твоїх і нив, од річок та озер і од тих хрестів, що стоять при шляхах. Смуток чути з твоїх пісень-скарг, білоруський мужик; смуток та надія у твоїх молитвах, що до Бога посилаєш.

Смуток і скарга...

Люблю тебе, моя рідна країно, моя матінко-Білорусь! Ти вигодувала мене, ти мені показала недолю і сльози моїх братів...

. . . . . .

Бачу — сходять над тобою ясні зорі. Все світлішає в тебе.

Вірю — встане сонце, пошле воно нам своє світло, розжене туман, що оповив тебе, Білорусь!

Прийдуть для тебе кращі часи.

Для синів твоїх нове життя — вільне, світле!

Стануть вони в ряд зі старшими своїми братами і дружно візьмуться до спільної праці, а ти, Мати, піднесеш споневірену до цього голову і сміло дивитимешся в ясну будучину, що несе твоїм дітям ліпшу долю, кращу славу!